

Шульська Н. М.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Погоріла С. Г.

Білоцерківський національний аграрний університет

Тимчук І. М.

Білоцерківський національний аграрний університет

Римар Н. Ю.

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «НЕБО» ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОЕТИЧНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

У статті представлений комплексний аналіз одиниць лексико-семантичного поля «небо» в поетичній мовотворчості Лесі Українки. Відзначено характерні ознаки та образний потенціал лексем-репрезентантів, диференційовано їх на зони відповідно до семантичних зв'язків із ядерною домінантою. Обґрунтовано доцільність розгляду аналізованого лексико-семантичного поля як смислової ознаки художньої мови поетеси і важливий елемент формування індивідуальної картини світу. Матеріалом слугували поетичні тексти авторки, розміщені в збірках «Поезії. Поєми» та «Нехай мої струни лунають...», із яких лексичний фактаж було дібрано методом суцільного мовного обстеження й детальної фіксації. У ході дослідження з'ясовано, що домінантними лексемами аналізованого лексико-семантичного поля є номени небо, зоря (зірка), сонце, місяць, хмара, блискавка, що формують власні поетичні концепти з багатоплановістю, багатоманітністю образних ускладнень та є лейтмотивними і циклотвірними в ліриці письменниці. Зазначено, що традиційно небесні об'єкти в поетичному тексті виконують функцію «універсального метафоризатора» і як один з елементів світобачення визначають шляхи та способи інтерпретації світу Лесі Українки. Виділено найпродуктивніший мікрообраз аналізованого лексико-семантичного поля – номінацію зоря, що не лише виступає традиційним елементом художнього пейзажу, а й відтворює авторські реценції, внутрішній стан, настрої ліричного героя. На конкретних прикладах проілюстровано двогранність мовної практики письменниці, мотивовану різницею в семантичному наповненні слова-поняття та супровідних означень. Простежено безпосередній зв'язок у зображенні фізичних (зорових) ознак небесних реалій та душевного настрою ліричного героя. Доведено, що окреслені семантичні модифікації мікрообразів є відтворенням складного філософського світовідчуття мисткині, зумовленого як традиційними міфопоетичними уявленнями, так й індивідуальними авторськими асоціаціями.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, небесні об'єкти, Леся Українка, поетичний текст, мікрообраз, мовотворчість.

Постановка проблеми. Сучасна наукова парадигма української лінгвістики демонструє активізацію численних розвідок, присвячених аналізу функціональних можливостей різноманітних мовних одиниць як репрезентантів індивідуального стилю провідних митців художнього слова. Вагомий акцент зроблено на дослідженні різноманітних лексико-семантичних полів (ЛСП), адже структурування лексики поглиблює знання про слововживання і словотворення на різних рівнях мовної організації, дає уявлення про мовне багат-

ство окремих авторів, жанрів, стилів і мови загалом. Як слушно зауважує Т. Полякова, мовна особистість перетворює світ в індивідуальну картину, до якої входять не лише відображені об'єкти, а й позиція, ставлення автора до тих об'єктів. «Письменник відображає те, що бачить, через призму власного світосприймання, куди входить не лише індивідуальний досвід, а й суспільний, національний, культурний» [7, с. 470].

Глибинний зміст та різноманітність стильових реєстрів, відтінків українського слова демонструє

поетична мовотворчість Лесі Українки. Письменниця дивує читачів чуттєво-образними асоціаціями, здатністю передавати найтонші відтінки в зображенні природних явищ. Тому вивчення мовно-виражальних одиниць, що репрезентують семантичні можливості лірики письменниці у відтворенні образів навколишньої дійсності, постає як актуальна лінгвістична проблема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання мовного потенціалу поетичних текстів Лесі Українки здавна привертало увагу дослідників. Різномасштабний лінгвістичний опис лірики поетеси здійснила Л. Бублейник. Дослідниця ґрунтовно проаналізувала антропоніми [1], експлікацію порівнянь [3], семантику зіставлень [5], світовий культурний простір [4] в поезії Лесі Українки, а також організацію лексико-асоціативного поля кольору як засобу поетичної стилістики [2]. Поетичний ідіолект письменниці як об'єкт наукового аналізу цікавить сучасних лінгвістів у контексті вирішення таких проблем: вибору авторкою словотворчих засобів образності (Г. Василевич [6]); номінацій простору (Н. Тивонюк [9]); кольороназв (В. Тур [10] та Л. Шулінова [14]); з'ясування лексичних особливостей та концептуальної складової (В. Тямушева [111]), ролі письменниці в інтелектуалізації української літературної мови (Я. Януш [15]) тощо. Проте і ці напрацювання не вичерпують усі потенційні можливості лінгвістичного дослідження лірики мисткині, зокрема поза увагою залишилися одиниці, що формують ЛСП «небо».

Постановка завдання. Наукова розвідка репрезентує комплексний аналіз структурної організації та функціонального потенціалу ЛСП «небо» в поетичній мовотворчості Лесі Українки. Визначено домінантні лексеми аналізованого ЛСП, що є лейтмотивними і циклотвірними в ліриці письменниці, простежено безпосередній зв'язок у зображенні фізичних (зорових) ознак небесних реалій та душевного настрою ліричного героя, з'ясовано специфіку семантичних модифікацій мікрообразів у відтворенні складного філософського світовідчуття поетеси.

Матеріалом слугували поетичні тексти авторки, розміщені у збірках «Поезії. Поєми» [13] та «Нехай мої струни лунають...» [12].

Виклад основного матеріалу. Ліричність поетичних текстів Лесі Українки засвідчує відкритість художнього слова до індивідуальних осмислень, до несподіваних зіткнень, що розширює семантичний простір лексеми і приводить до її змістової розмитості. Проте риси ускладненості

і розмитості лексичної семантики не означають вилучення з текстового простору віршів поетеси слів конкретних, предметних. Навпаки, цей виразний прошарок надає мовній тканині поезій майже фізичної відчутності та рельєфності первинної значеннєвої основи, що ілюструє смислова реалізація одиниць ЛСП «небо». Семантичні зв'язки, які поєднують усі небесні реалії, сформовані в надтекстовому просторі аналізованого ЛСП. Сюди входить загальна лексема-номінація *небо*, репрезентована через численні образи: *ясне небо, небесні простори, небо глибоке, склепіння небесне синє, високе небо, тихе небо* та ін. Образи *ясного, високого, тихого, глибокого неба* мотивує позитивний пафос романтичної пейзажної замальовки. Наприклад: *Небо глибоке, сонце ласкаве, / Пурпур і золото на листі в гаю, / Пізніх троянд процвітання яскраве / Осінь віщує – чи то ж і мою?* [12, с. 160]. Інколи функціонування периферійного образу *ясного неба* закорінене в національну фразеологію: *Що ти говориш, любко моя мила? / Се наче грім з ясного неба впав / Чи я тебе не щиро покохав?* [12, с. 160].

До ядерної зони ЛСП «небо» входять також одиниці, що номінують небесні об'єкти – *сонце, місяць, хмара, блискавка, зоря (зірка, зорі)* та ін. Вони формують власні поетичні концепти з багатоплановістю та багатоманітністю образних ускладнень. У поетичному словнику письменниці *сонце* традиційно потрактоване як символом радості і надії: *Адже завтра зійде сонце ясне / і само освітить гори-хвилі* [13, с. 295]. Знаходячись у центрі небесних світил, воно, згідно з прадавними уявленнями, є джерелом життя, енергії і тепла. У значній кількості слововживань *сонце* стає опорою, ядром семантичного поля, зазначаючи емоційно-експресивних зрушень навіть тоді, коли застосоване в прямому значенні, поза метафоричними сполуками. Скажімо, для вираження оптимістичного пафосу одухотвореної природи поетеса використовує здрібніло-пестливий суфікс: *Вже сонечко в море сіда; / У тихому морі темніє; / Прозора, глибока вода, / Немов оксамит, зеленіє* [12, с. 153]. Навіть за умови різнопланових асоціацій Леся Українка зберігає елементи позитиву, у будь-якому контексті акцентуючи на первинному значенні номінації ('світло', 'тепло', 'життєдайність'): *Вона була для нього, наче сонце, / що світло, радощі й життя дає* [13, с. 295].

Вияв життєдайності, тепла супроводжує вживання сталих лінійних сполук *сонця і літа*. Вони символізують емоційне піднесення. *Сонце*

приносить з *літом* буяння життя, цілу гаму кольорів: *Якби я всіма барвами владала, / то я б на барву барву накладала / і малювала б щирим самоцвітом, / отак, як сонечко пречисте літом, / домовили б проречистії руки, / чого домовить не здолали гуки* [13, с. 314]. Образ сонця як символ радості життя формує в поезіях Лесі Українки розгалужену семантику, у якій конкретизовані та індивідуалізовані усталені в суспільному сприйнятті ознаки реалії. Скажімо, у вірші «Бахчисарайська гробниця» життєдайність *сонця* протиставлена мертвості. Звідси – дещо незвичне означення ‘палкості’ та ‘ворожості’ номінації: *Палкого сонця промені ворожі / На кладовище сиплються, мов стріли, / На те каміння, що вкрива могили, / Де правовірні сплять, піддані божі* [13, с. 105].

Індивідуальну авторську репрезентацію має в пейзажних замальовках письменниці символічне протиставлення *сонця* та *осені*. При цьому зв'язок значеннєвих складників породжує драматизм, напруження, збагачуючись глибоким емоційним контекстом: *Рветься осінь руками кривавими / до далекого сонечка любого; / кров на шатах претишних шаріється, / оксамит і парчу залива* [13, с. 161]. Відчуття життя, що несе з собою *літнє сонце*, контрастує з настроями туги і безнадії, уособлюючи душевну тривогу через прихід *осені*, а потім – *зими*: *І зчорніють червоні троянди, / наче в ранах запечена кров... / Ох, нехай же хоч сонця нап'ються, / поки ще їх мороз не зборов!* [14, с. 281]. Завдяки нагнітанню контекстних складників («зчорніють троянди», «запечена кров», «мороз не зборов») з яскраво вираженими емоційними співзначеннями змальована картина виступає як різка антитеза позитивному пафосу іншої пейзажної замальовки, семантичним ядром якої є *весняне сонце*: *Як ясне сонце / Закине свій промінь ясний / До тебе в віконце, – / Озвись на привіт весняний* [13, с. 103].

Тісний семантичний зв'язок із концептом *сонце* демонструє лексема *хмара*. Характерним стає постійне протиставлення *ясного сонця* (як радості та надії) та *чорної хмари* (як відчуття приреченості, незахищеності). Трагічні мотиви переважають у тих поезіях, де створений образ країни (проекція образу України), сплюндрованої жорстокою війною. При цьому Леся Українка постійно експериментує з означеннями, даючи їм нехарактерне забарвлення: *Насунула важка червона хмара, / гула в ній громом братобійна чвара, / вона покрила цілую країну / і повернула всю її в руїну* [12, с. 38]. Поєднання реалій *грозової хмари*

та *блискавки* у поезії Лесі Українки найчастіше сформоване в руслі внутрішніх переживань, тому зазвичай осмислене як емоційний вибух, неспокій: *У чорну хмару зібралася туга моя, / Огнем-блискавицею жаль мій по ній розточився, / Ударив перуном у серце, / І рясним дощем полились мої сльози* [12, с. 105].

У ліриці поетеси засвідчена ще й інша грань образу *хмари* – втілення душевної рівноваги, піднесеності, свободи і радості в житті. Така двогранність у мовній практиці письменниці мотивована різницею в семантичному наповненні слова-поняття та супровідних означень. Позитивного маркування набуває сполука *біла хмаринка* (подвійність зміни характеристики: *біла* як уособлення ‘світлого, радісного’ та здрібнілий суфікс -инк): *Білій хмаринки, лебедині крила / Угорі гуляють, / Довгою стягою, що зорю покрила, / Місяця сягають* [13, с. 99]. Рідше лексема *хмара* виражає денотативну закріпленість просторової ознаки: *Бескиди сиві, червоні скелі, / Дикі, непевні, нависли над нами, / Се, кажуть люди, злих духів оселі / Стали під хмари стінами* [12, с. 102]. Атрибут простору (*під хмари*) стає семантичною ознакою високого лету, піднесеної величності. Переосмислення образу *хмари*, що змінює просторові орієнтири на прямо протилежні і характеризує ‘приземленість’, присутнє в іншій поезії із циклу «Ритми». Якщо на початку тексту лексема *хмарка* узагальнює просторову позицію ‘угору’ (*Чом я не можу злинути угору, / туди, на те верхів'я золоте, / де місяць просвітив біляву хмарку?* [12, с. 110]), то у фіналі вірша відтінковий компонент семантики образу виражає приземленість, втому від власного життя (*Хто у ній пізнає / оту важку, безбарвну, вогку хмару, / що сунулась так тяжко по долині?...* [13, с. 110]).

Особливе емоційне та стилістичне навантаження в поезіях Лесі Українки несе образ *блискавки / блискавиці*. Блискавка у поезії «To be or not to be» стає для поетеси однією з принад пошуку сенсу життя: *Чи, може, злинути орлицею високо, / Ген понад кручі, у простор безмежний, / Вхопити з хмари ясну блискавицю, / Зірвати з зірки золотий вінець / І запалати світлом опівночі?* [12, с. 69]. Філософське осмислення процесу постійного завойовування, руху, горіння конкретизоване в образі *блискавиці*, що супроводжує бурю: *Блискавиця в небі лине, / а в затоці потопає, / в чорний гріб вода понура / ясну ховає. / Аж тоді скориться світлу / темновода затока, / як звоює небо ціле / буря ясноока* [13, с. 344]. Одним із лейтмотивних семантич-

них відтінків аналізованої лексеми є її смислове накладання на образ зброї, яка здатна вивільнити людські почуття і сприяє активним діям: *Гей, блискавице, громова сестрице, / де ти? Розбий злії чари? / Хай ми хоч раз заговоримо громом / так, як веснянії хмари!* [12, с. 88].

Широкий образно-емоційний спектр репрезентують небесні реалії так званого нічного циклу – *зоря* (*зорі*, *зірка*, *зірниця*) і *місяць*. Вони формують семантичний простір найрізноманітнішого значення та виражають одне з ключових понять – ‘яскраве освітлення горизонту перед сходом і після заходу сонця’ [9, с. 689]. Найбільш продуктивну позицію в ліриці поетеси займає мікрообраз *зорі*. Для Лесі Українки це не просто небесні світила, а символ її високих нездійснених мрій, що протистоять темряві. Конфліктність відношень *зорі* та *темної хмари*, втілення світлого і темряви навкруг неї, як конфлікт людини та ворожого середовища, представлено у поезії «Мій шлях»: *Коли я погляд свій на небо зводжу, – / Нових зірок на йому не шукаю, / Я там братерство, рівність, волю гожеу / Крізь чорні хмари вглядіти бажаю, / Тих три величні золоті зорі, / Що людям сяють безліч літ вгорі...* [12, с. 58].

Словесний образ *зорі* часто розвиває у віршах біблійні мотиви, визначені на тлі застосування слова в загальнонародній мові. У такому випадку релігійна семантика *провідної зірки* набуває інтимного звучання: *Блакитне світло сяяло і тремтіло, немов огонь таємний чарівниці, а над тополею зоря світила, моя зоря, що скрізь мені сіяла* [12, с. 47]. Ще одним семантичним варіантом образу *зорі*, що інтерпретаційно пов’язаний із семою ‘осіяння’, є асоціативна лексема *воля*. Один із значеннєвих компонентів – сходження на землю небесної благодаті – наближає її функції до тих, які виконує *зоря*: *Ой, де ж бо ти, воле, ти, зоре таємна? / Чому ти не зійдеш на землю із неба? / Осяяти землю безпечну треба!* [12, с. 16].

Часто письменниця інтерпретує лексему *зорі* через стійке словосполучення *рожеві мрії*, продукуючи появу в поетичному словнику образу *рожевої зорі* – уособлення душевного пориву, мрії про щастя особисте і свого народу: *Та сон був короткий. Ранесенько-рано / Вже зникла рожева мрія моя, – / Туди полинула, де грала кохано / Злотисто-рожева світова зоря* [12, с. 104]. Позитивні емоційні конотації супроводжують у поезіях мисткині мовно-асоціативний зв’язок *зорі* – *очі*. *Зорі* Лесі Українки номінує *небесними очима*, а *очі* – *зорями*. При цьому аналізований семантичний комплекс найчастіше доповнюють додаткові

емоційні одиниці *погляд* – *сльози*, що увиразнюють смуток та страждання ліричного героя: *Зорі, очі весняної ночі! / Зорі, темряви погляди ясні! / Та лагідні, як очі дівочі, / То палкі, мов світла прекрасні. / Он зоря покотилась – то зірка / Покотилась сльозина небесна* [12, с. 149].

Кількісно менше серед небесних реалій нічного циклу представлений образ *місяця*, який, як правило, використаний у романтичних пейзажах: *Місяць ясененький, / Промінь тихесенький / Кинув до нас. / Спи ж ти, малесенький, / Пізній бо час* [12, с. 101]. Визначальною у структурі образу є семантика світла: якщо *сонце* освітлює все довкілля, то *місяць*, виступаючи плямою на темному небі, освітлює певний предмет. Скажімо, у вірші «Весна зимова» від ясного світла *місяця* змінюють своє забарвлення хмарки: *Тихо і тепло, так наче і справді весна. / Небо неначе спалахує часом від місяця ясного світла, / Міняються білі хмарки то сріблом, то золотом* [13, с. 174]. Через образ місячного сяйва маніфестований зв’язок протиставлень ніч – день. Денні сонячні промені не лише дають світло, але і зігрівають усіх теплом, тоді як місячні – асоціюються з холодом: *Місяць холодніє киди проміння; / Здалека луна* [12, с. 55]. Інколи мікрообраз *місяць* у поезіях Лесі Українки займає позицію семантичного центра, навколо якого змінюють звучання інші образи. Наприклад, у «Романсі» образ цієї небесної номінації функціонує як сюжетна деталь психологічного та ідейного насаження тексту, виходячи за межі власної поняттєвої структури та набуваючи ознаки персоніфікації: *Не дивися на місяць весною, – / Ясний місяць наглядач цікавий, / Ясний місяць підслухач лукавий, / Бачив він тебе часто зі мною / І слова твої слухав колись* [12, с. 185].

Показовим для втілення духовної ідеї поетеси є прямий зв’язок у зображенні фізичних (зорових) ознак та душевних настроїв. Споглядання *ясного місяця* в ліричного героя викликає особливе емоційне піднесення, адже в цьому є щось містичне та нерозгадане. Тому пейзажна замальовка набуває характерних ознак містерії: *У тую нічку, що давно минула, / що я тепер побачила у сні, / я довго слухала розмову чарівну / ясного місяця й лагідної зорі, / а серце стукотіло так раптово, / а думи ткали безконечну тканину, / мережану при сяві блакитнім* [12, с. 48].

Отже, широта і гнучкість словесних образів Лесі Українки, структурна поліфонічність та винахідливість лексичного наповнення зумовлені як традиційним поєднанням одиниць ЛСП «небо» з їхніми характеристиками, так і яскраво

індивідуальним підходом авторки до конструювання поетичного образу.

Висновки і пропозиції. Проведений аналіз мовного матеріалу дозволив зробити висновок, що представлені образи лексико-семантичного комплексу «небо» реалізовані на різних проблемних рівнях поезії Лесі Українки – філософському, психологічному, соціальному. Зважаючи на це, специфіка окреслених модифікацій мікрообразів *небо, сонце, хмара, блискавка, зоря, місяць* свідчить про їхню значущість для розуміння лірики

письменниці. Вони також є відтворенням складного філософського світовідчуття мисткині. Коло семантичних варіантів образів небесної сфери містить інтерпретації, зумовлені як традиційними міфопоетичними уявленнями, так і індивідуальними авторськими асоціаціями. Перспективними в цьому напрямку наукових досліджень можуть стати студії, присвячені аналізу мікрополів «вода» і «земля», що разом з аналізованим ЛСП «небо» формують макрополе «природа» в поетичній мовотворчості Лесі Українки.

Список літератури:

1. Бублейник Л. Антропоніми в ліриці Лесі Українки. *Науковий вісник ВДУ. Філологічні науки*. 1997. № 7. С. 51–53.
2. Бублейник Л. В. Мовотворчість Лесі Українки: організація лексико-асоціативного поля кольору як засіб поетичної стилістики. *Леся Українка і сучасність*. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. Т. 4. Кн. 2. С. 220–232.
3. Бублейник Л. Експлікація порівнянь у мові лірики Лесі Українки. *Науковий вісник ВДУ. Філологічні науки*. 1999. № 10. С. 51–52.
4. Бублейник Л. Світовий культурний простір у ліриці Лесі Українки: лінгвістичний аспект проблеми. *Науковий вісник ВДУ. Філологічні науки*. 1999. № 15. С. 97–100.
5. Бублейник Л. Особливості художнього мовлення. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 282 с.
6. Василевич Г.Я. Словотворчі засоби образності поетичної мови Лесі Українки. *Вісник Запорізького національного університету*. № 1. 2012. С. 95–101.
7. Полякова Т. Лексико-семантичне поле Україна як засіб відтворення мовнопоетичної картини світу Яра Славутича. *Волинь філологічна: текст і контекст*. Луцьк, 2008. Т. 6. № 2 (1). С. 469–476.
8. Словник української мови: в 11 т. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні; редкол.: І. К. Білодід та ін. Київ: Наук. думка, 1972. Т. 3. 1972. 744 с.
9. Тивонюк Н.В. Номінації простору в мові поезії Лесі Українки. *Леся Українка і сучасність*. Луцьк: Волин. обл. друк., 2003. С. 401–410.
10. Тур В. Епітети-кольороназви в поезії Лесі Українки. *Науковий вісник ВДУ*. 1999. № 15. С. 11–13.
11. Тямушева В.М. Лексичні особливості поетичного мовлення Лесі Українки. *Матеріали XLV Науково-технічної конференції ВНТУ*, Вінниця, 23–24 березня 2016 р. 2016. URL: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2016/paper/view/246> (дата звернення: 06.09.2019).
12. Українка Леся. Нехай мої струни лунають...: вибрані поезії Лесі Українки / упор. Н.Г. Стащенко. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2009. 224 с.
13. Українка Леся. Поезії. Поєми / упор. Р. Радишевський та О. Ставицький. Київ: Дніпро, 1989. 501 с.
14. Шулінова Л. Лексико-семантична група зі значенням червоного кольору в мовотворчості Лесі Українки. *Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. 1995. Вип. 3. С. 162–170.
15. Януш Я. Роль Лесі Українки в інтелектуалізації української літературної мови. *Леся Українка і сучасність*. Т.4. Кн. 2. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. С. 210–220.

Shulska N. M., Pohorila S. H., Tymchuk I. M., Rymar N. Yu. THE LEXICAL-SEMANTIC FIELD “SKY” AS A MEANS OF CONSTRUCTING A POETIC PICTURE OF THE WORLD BY LESYA UKRAINKA

The article presents a complex analysis of the units of the lexical-semantic field “sky” in the poetry of Lesya Ukrainka. The characteristics and figurative potential of lexemes are noted and differentiated into zones according to semantic relations with the core dominant. The expediency of considering the analyzed lexical-semantic field as a semantic feature of the literary language of the poet and the important factor in the formation of the individual poetic picture of the world is substantiated. As the material served the poetic texts contained in Lesya Ukrainka’s compilations “Poetry. Poems” and “Let my strings be heard...”, from which the lexical material was selected by the method of continuous language examination and detailed fixation. During the study it was established that the dominant lexemes of the analyzed lexical-semantic field

are the nominees such as sky, star, sun, moon, clouds, lightning, beam forming their own poetic concepts of multiplicity and diversity of visual complications and building the main motive in the lyrics of the writer. It is noted that traditionally celestial objects in the poetic text serve as a “universal metaphorizer” and as one of the elements of the worldview they determine the ways of interpreting the world of Lesya Ukrainka. It is found that the most productive micro-image of the analyzed lexical-semantic field is the lexeme star which not only acts as a traditional element of the literary landscape, but also reproduces the author’s receptions, the inner state, the mood of the lyrical hero. The specific examples illustrate the divergence of the writer’s language practice, motivated by the difference in the semantic filling and the accompanying definitions of a word. The direct connection in the image of physical (visual) signs of celestial realities with the spiritual mood of the lyrical hero is traced. It is proved that the outlined semantic modifications of micro-images is a reproduction of a complex philosophical worldview of the poetess, conditioned by both traditional mythopoetic ideas and author’s individual associations.

Key words: *lexical-semantic field, celestial objects, Lesya Ukrainka, poetic text, micro-image.*